1

K.V. 14p2043

La

LTSR Valstybinė RESPUBLIKINĖ BIBLIOTEKA

MŪSŲ PASTOGĖ

XL metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0696 Kaina - Price $ 1 10.4.1989 Nr.14 (2087)

AR TURĖS LIETUVA SAVO VALIUTĄ ?

VYTAUTAS DIDYSIS
(Sidabro moneta)

VALSTYBĖS PREZIDENTAS
A. SMETONA
(Sidabro moneta)

Nepriklausomoje Lietuvoje buvusieji pinigai

GORBAČIOVAS PASMERKIA "EKSTREMISTUS"

Savotiškų sveikinimų savo Nepriklausomybės šventės proga, lietuviai susilaukė iš Gorbačiovo. Vasario keturioliktą dieną Sovietų Sąjungos komunistų partijos centro komitetas suruošė "susitikimą su šalies darbininkų klasės atstovais," kuriame apie Lietuvą prabilo Klaipėdos įmonės "Baltija" brigadininkas K. Ašmonas. Šis partijos biurokratų į Maskvą pasiųstas "darbo liaudies sūnus" pareiškė, jog Lietuvos "darbininkų klasė, liaudis - už persitvarkymą, prieš tuos ekstremistinius elementus, kurie reikalauja vos ne Lietuvos išstojimo iš Sovietų Sąjungos sudėties." (Tiesa, 1989. 2. 17).

Gorbačiovas į tai atsakė: "Tie, kurie reikalauja Lietuvos išstojimo iš Sovietų Sąjungos sudėties, - tai arba tokie žmonės, kurie vadovaujasi asmeninėmis ambicijomis, karjeristiniais sumetimais, arba tiesiog ekstremistai. Jie apskritai nepritaria socializmui. Ir nėra ko tikėtis, kad jie gins mūsų vertybes, darbininkų ir valstiečių interesus. Reikia elgtis ramiai, bet kartu reikia ir duoti jiems ryžtingą atkirtį...Tie, kurie kelia šūkius prieš mūsų valstybę, elgiasi egoistiškai, savanaudiškai, jie negalvoja apie liaudies likimą. Tai - pragaištingi šūkiai, tai - aklavietė...Argi galima leisti, kad kažkas būtų sprendžiama tik vienos tautos interesais, darant žalą kitoms Sovietų Sąjungos tautoms..."

Pernai, keletą sykių pabrėžęs, tautų teisę gyventi nepriklausomai, Gorbačiovas vasario šešioliktosios išvakarėse, Nepriklausomybės siekiančius lietuvius, vadina "ekstremistais." Savo atsakyme Ašmonui jis pamiršo pacituoti savo dažnus pareiškimus užsienio publikai, kad Sovietų Sąjunga tvirtai remia tautų apsisprendimą.

(ELTA)

Lietuvoje

Kovo 4 dieną, į speciailią koplyčią Vilniaus arkikatedroje perkeltas karstas su šv. Kazimiero palaikais. Nuo 1952 metų spalio 9 dienos tie palaikai buvo "ištremti" į Vilniaus šv. Petro ir Povilo bažnyčią.

Sovietų Sąjungos generaliinio prokuroro įsakymu, Liudvikas Sabutis atleistas iš Lietuvos vyriausiojo prokuroro pareigų. Naujuoju prokuroru paskirtas Vidutis Juozapas Barauskas, buvęs prokuroro pavaduotoju.

Vasario 21 dieną Vilniuje įvyko Lietuvos komunistų partijos centro komiteto plenumas, kuris apsvarstė Lietuvos persitvarkymo klausimus ir atleido iš pareigų Lionginą Šepetį. Jo vieton išrinktas Valerijonas Baltrūnas.

Plenume kalbėjęs Lietuvos komunistų partijos pirmasis sekretorius A. Brazauskas smarkiai puolė Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdį, kuris pradėjęs "toiti nuo savo programinių pazicijų". Nuo dabar bus suvaržyti jo leidiniai.

Šešiametis Nerijus Kropas, išgelbėjęs savo jaunesnę sesutę ir broliuką iš gaisro, apdovanotas medaliu "Už narsumą". Jo tėvai, išeidami į darbą, paliko įjungtą televizorių, ir iš lauko pusės kabliu užkabino namo duris. Televizoriui sprogus ir kilus gaisrui, vaikas išlipo per langą, atkabino duris ir išnešė į lauką savo sesutę ir broliuką. Vėliau į pagalbą atskubėjo kaimynai ir ugniagesiai, bet vaikai jau buvo išgelbėti. Tai atsitiko Kėdainių rajone, Leščiukų kaime.

Geležinkelio ruože Šilutė - Pagėgiai nuo bėgių nusirito naftos produktus vežęs krovininis traukinys. Išsiliejo daugiau kaip 800 tonų mazuto. Užterštas maždaug 4 ha žemės plotas. Tame geležinkelio ruože pastaraisiais metais įvyko net penkios katastrofos.

Vasario 28 dieną "Tiesa" paskelbė Lietuvos konstitucijos projektą "liaudies svarstymui". Kai kurios skelbiamo projekto nuostatos neatitinka dabar galiojančios Sovietų Sąjungos konstitucijos straipsnių, todėl Lietuvos aukščiausios tarybos prezidiumas išvertė savo projektą į rusų kalbą ir pasiuntė į Maskvą.

Prie straipsnių, į kuriuos Maskva gali atsiliepti kritiškai, tenka priskirti tuos, kur yra siūlomos naujovės. Pavyzdžiui, siūloma įtvirtinti išimtinę Lietuvos valstybinę nuosavybę į žemę, jos gelmes, vandenis, jūros šelfą, miškus ir gamtinius išteklius. Numatoma kurti Lietuvos nacionalines karines formuotes. Naujas 72 straipsnis sako, jog Lietuva turi teisę laisvai išstoti iš Sovietų Sąjungos. Tas įgyvendinama per referendumą. Sovietų Sąjungos įstatymai galioja Lietuvos teritorijoje, jeigu nepažeidžia jos suverenių teisių, įtvirtintų Lietuvos konstitucijoje.

Atsižvelgiant į tai, kad dalis Lietuvos konstitucijos straipsnių neatitinka Sovietų Sąjungos konstitucijos, Lietuvos aukščiausios tarybos prezidiumas pateiks Maskvai pasiūlymus pakeisti atitinkamus Sovietų Sąjungos konstitucijos straipsnius.

LIETUVA KRYŽKELĖJE

Mūsų kraštas pergyvena istoriniai svarbius įvykius, kurie gali nulemti ne vien Lietuvos , bet ir likusių Pabaltijo valstybių ateitį. Susiklosčiusi padėtis rodo, kad tik mūsų tauta, bent iki šio laiko, eina politiniai subrendusiu žingsniu, į palaipsnišką krašto išsilaisvinimą.

Per Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdį kalba Lietuvių tautos dauguma. Taigi Sąjūdžio viešas pareiškimas, kad jo galutinis tikslas yra "nepriklausoma ir neutrali Lietuva demilitarizuotoje zonoje", ir, kad Lietuvą okupavusi raudonoji armija prieš mūsų tautos norą, yra daugumos lietuvių balsas, aiškiai rodantis ko mes siekiame. Šitas Sąjūdžio posūkis pilnos nepriklausomybės kryptim iššaukė Kremliaus isteriją. Kompartijos sekretorius A. Brazauskas vasario mėnesio pabaigoje buvo skubiai iškviestas į Maskvą. Ką jis ten išgirdo, galima spręsti tik iš apribojimo Sąjūdžio leidžiamos spaudos ir pašalinimo keleto partijos pareigūnų, kurie per daug simpatizuoja Sąjūdžiui. Jis įspėjo, kad galėtų būti paskelbtas išimties stovis, jei Sąjūdis toliau eitų atsiskyrimo nuo Sovietų Sąjungos keliu. "Kartu mes galim prisiartinti prie raudonos linijos, bet mes, oficiali krašto vadovybė, negalime jos peržengti." Savo pareiškime spaudai jis dar pridėjo, kad jis negali įsivaizduoti kas atsitiktų, jei Sąjūdis mėgintų išstoti iš Sovietų Sąjungos.

Iš kitos pusės Sąjūdis nenorėtų, kad A. Brazauskas būtų pakeistas kitu konservatoriumi ir atšaukė savo kandidatus iš tų rinkiminių rajonų, kuriuose kandidatuoja A. Brazauskas ir jo padėjėjas. Tai protingas Sąjūdžio santūrumo įrodymas.

Sąjūdis remia 39 kandidatus iš jai priklausančių 42 vietų ir, atrodo, nebus sunkumų jas laimėti. Vietiniuose rinkimuose Sąjūdis pastatė savo kandidatus trijuose rajonuose ir visur laimėjo prieš pastatytus partijos. Manoma, kad jie laimės daugumą vietų sekančiuose mūsų krašto rinkimuose. Tada pereitų okupuotos Lietuvos valdžia į Sąjūdžio rankas, nes jie turėtų daugumą vietiniame seime. Kompartija tą žino ir daro spaudimą atidėti rinkimus sekančiam pavasariui.

Taigi, okupuotoje Lietuvoje turime Sąjūdį, siekiantį palaipsnio nepriklausomybės atstatymo. Sąjūdžio narių nuomonės skiriasi tik dėl atsiskyrimo nuo Sovietų Sąjungos momento. Dalis norėtų dabar šokti iš skęstančio laivo, bet didesnė pusė mato geresnes galimybes, siekiant laisvės atgavimo metodiškai, žingsnis po žingsnio. Tuo lengviau išvengti konfrontacijos su Maskva. Dar viena aplinkybė kalba už palaipsnį nepriklausomybės atstatymą. Tai ekonominė krašto padėtis. Kai kurie ekonomistai yra tos nuomonės, kad Lietuvai reikėtų net dešimties metų ekonomikos atstatymui, kad kraštas galėtų visiškai savistoviai tvarkytis.

Netrūksta balsų, kaip pavyzdžiui Vytauto Landsbergio, Sąjūdžio pirmininko, kurie sako, kad, "jei Lietuvai būtų leista išvystyti savo eksperimentinę ekonomiką, uždaryti sunkiąją industriją, teršiančią aplinką, įkurti privačias įmones ir ūkius, vesti prekybą su užsieniu ir turėti savo valiutą, Lietuva galėtų pasilikti Sovietų Federacijos sąstate."

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio seimo tarybos pirmininkas, profesorius Vytautas Landsbergis

Kaip matome, Sąjūdyje yra įvairių nuomonių apie bendro tikslo siekimą – nuo skubaus išstojimo iš Sovietų Sąjungos, iki likimo joje, bent kol kas, jei tam būtų tinkamos sąlygos. Mūsų tauta yra nuomonių susikirtimo kryžkelėje. Svarbu, kaip galima greičiau, jas suvienodinti, rimtai politiškai apgalvoti, atsižvelgti į imperijos įvykių eigą ir bendrą pasaulinės padėties stovį. Į laisvę vedantis kelias yra pilnas šalutinių takelių, kuriais nesunku nuklysti. Kiekvienas, žingsnis, dar prieš jį darant, privalo būti gerai apgalvotas.

Vieningumo išlaikymas yra pasisekimo pagrindas. Pasiekus kraštui svarbių pagerinimų, vieningumas seka po jų. Ekonomikos ir mokslo lygio atstatymas turi vykti dabar, kiek tik leidžia sąlygos. Tuo galima sutrumpinti Lietuvos atsigavimo ir išsilaisvinimo laiką.

Dabar Lietuva liko vadovo rolėje ne vien Pabaltyje, bet ir beveik visoje Rytų Europoje. Neturime iš kur imti pavyzdžio ir jį kopijuoti. Mūsų vieninga tauta pati turi ieškoti tinkamiausių būdų ir kelių į savo šviesesnią ateitį. A. Brazauskas ir M. Gorbačiovas yra komunizmo šalininkai. Tačiau prie jų įmanoma yra daug ką padaryti pozityvaus mūsų naudai. Daryti į juos spaudimą, kad kuo daugiau gauti lengvatų, galima ir būtina. Prisidėti prie jų pašalinimo būtų nenaudinga.

Arvydas Juozaitis, Sąjūdžio Tarybos narys, teisingai sako, kad pirmas logiškas žingsnis buvo proklamuoti Lietuvą okupuotu kraštu, o antras – turi būti ekonominis savarankiškumas kelyje į krašto nepriklausomybę.

Dr. Jonas Kunca

EUROPOJE

Švedijoje

Švedijoje gyvena apie 150 lietuvių. Visi laikomi Švedijos Lietuvių Bendruomenės nariais, nors jokio nario ar solidarumo mokesčio nemoka. Praėjusiais metais ši Bendruomenė suaukojo 7.000 švediškų kronų, iš kurių Vasario 16 gimnazijai buvo pasiųsta 2.3000 kronų.

Kiekvienais metais, Vasario 16 – Nepriklausomybės Šventės minėjimo metu būna šaukiami Lietuvių suvažiavimai. Praėjusiame suvažiavime dalyvavo aštuoniasdešimt keturi tautiečiai. Švedijos Lietuvių Bendruomenei pirmininkauja Kl. Gumauskas.

Šveicarijoje

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė turi 35 narius. Bendruomenei pirmininkauja energingas N. Prielaida, kuris, taip pat, priklauso Žmogaus teisių komisijai, Ženevoje. Gerbiamas tautietis, kiekviena proga, iškelia Lietuvos reikalus.

Olandijoje

Olandijoje, Lietuvių Bendruomenės pirmininkė – Mirga G.van Spanje – Augustaitytė savo žinioje turi tik 9 tautiečius, kurie susirenka du kartus per metus pabendrauti ir aptarti mažos kolonijos reikalus.

Šiemet kolonija neteko didelio veikėjo ir žurnalisto Isaako Kaplano, kuris buvo suorganizavęs Pabaltijo dainos mylėtojų ratelį, garsinantį Pabaltijo kraštus Olandijoje.

Austrijoje

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės įgaliotinė – Irena Joerg, taip nusako savo kolonijos būvį: "apie Austrijos lietuvius nėra daug ko pasakyti. Čia gyvena 24 vyresnio amžiaus tautiečiai. Jaunimo neturime. Kadangi Vienoje yra labai daug Sovietų agentų, lietuviai prisibijo ir nenori būti organizuoti, bei parodyti savo veiklą. Tautinių minėjimų proga visi susirenkame privačiai."

Belgijoje

Belgijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkė – Stasė Baltus nusiskundžia, kad per paskutinius keletą metų kolonijos tautiečių skaičius žymiai sumažėjo.

Tautiečiai dažniau susirenka į laidotuves, o ne į parengimus.

Vakarų Vokietijoje

Šių metų birželio mėnesio 23 – 25 dienomis, Vakarų Vokietijoje, Huttenfeldėje ir Lampertheime įvyks Europos Lietuvių Dienos. Dalyvaus Europos kraštų lietuvių chorai, solistai, tautinių šokių grupės.

Europos Lietuvių Dienų metu įvyks knygos mylėtojų, dailininkų darbų ir tautinių dirbinių parodos.

LIETUVIŲ DIENOS MELBOURNE

Kovo mėnesio 18 dieną, Melbourne įvyko Sydnejaus choro "Daina" ir Melbourno Dainos Sambūrio dirigenčių posėdis, kurio metu buvo sudarytas XVI – tos Dainų Šventės, kuri įvyks 1990 metų gale Melbourne, repertuaras. Gaila, kad posėdyje nedalyvavo Adelaidės choro "Lithuania" atstovas.

Iš kairės į dešinę: Birutė Aleknaitė, Sydnejaus "Dainos" choro dirigentė, Birutė Prašmutaitė, Melbourno Dainos Sambūrio dirigentė, Bronė Staugaitienė, "Sambūrio" pirmininkė ir Danutė Levickienė, Melbourno Dainos Sambūrio dirigentė.

RASEINIAI–EUROPOS SĄŠLAVYNAS

Kur dėti sunaikintas toksines (nuodingas) mūsų industrinio amžiaus atliekas? Tai viena iš aktualiausių šių dienų problemų visame pasaulyje.

Raseiniai, vienas iš gražiausių Žemaitijos miestų. Ten kur teka apdainuota Dubysos upė, yra numatyta toksinio sąvartyno vieta.

Tai dar kartą patvirtino okupuotos Lietuvos ministras pirmininkas R. Sakalauskas. Kovo pradžioje, kai jis lankėsi Raseiniuose rinkiminės kampanijos metu, jis patvirtino, kad bus statoma toksinių atliekų įmonė, kuri bus respublikos žinioje, ir ten bus perdirbamos tik Lietuvos toksinės atliekos. Bet rinkėjai Raseiniuose – ne tokie jau kvaili, nes jie nuogąstauja, kad ten bus naikinamos Sovietų Sąjungos ir Europos šalių toksinės atliekos.

Tam jie turi pagrindą.

Nepamirškime, kad dabar, labai intensyviai, Vakarų Vokietija tariasi su Sovietų Sąjunga dėl kelto Klaipėda – Lubeck. Kaip rašo spauda, numatyti du reguliariai kursuojantys laivai, kurie perveš traukinių vagonus.

Nemažesnė problema Vakarų Europoje, kaip žinome, yra toksinės atliekos. Visai nesunku būtų atliekas supilti į vagonus su cisternom ir pervežti į Klaipėdą. O nuo Klaipėdos Raseiniai ne taip jau toli, kur būtų respublikinė, kaip sako R. Sakalauskas, perdirbimo įmonė.

Ar būtų gerai, kad Lietuva gautų valiutos per Raseiniuose planuojamą įmonę? Tai ne vien raseiniškių rūpesčiai. Gamtą sunaikinti, kaip žinome, galima labai greitai.

Kaip rodo šis pavyzdys, apie tai verta pagalvoti? Jeigu Sovietų Sąjungos komunistų partijos statytiniai, Lietuvos teritorijai, taip supranta Lietuvos ekonominį suverenitetą, tai galima apsieiti ir be jo!

Raseinius paversti Europos toksinių atliekų sąšiavynu, Lietuvai nelinkime.

Romas Šileris, Vakarų Vokietija.

A. A.
RAPOLUI MAŽEIKAI

mirus, reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Margaritai, seseriai Elenai su šeima, giminėms ir pažįstamiems, ir kartu liūdime

E. K. Puidokai
I. Račiūnas

STIPENDIJŲ FONDAS

A. A. biochemijos dr. Kazio Martinkaus (1953 - 1984) prisiminimui, yra įsteigtas 1985 metais jo tėvų, sesers, ir artimųjų draugų stipendijos fondas, kuriuo gali pasinaudoti visi laisvojo pasaulio lietuviai studentai, siekiantys magistro arba doktorato laipsnio iš griežtųjų mokslų.

Dėl daugiau informacijos ir gauti prašymų formų, rašyti šiuo adresu: Kristina Martinkus, Dr. Kazys Martinkus Memorial Scholarship Fund, 7120 S. Richmond, Chicago, Illinois, 60629. USA. Prašymų formos turi būti grąžintos iki gegužės 20 dienos, 1989 metų.

Kristina Martinkutė.

PRAŠO TIK VIENO NUOŠIMČIO...

Albinas Giniūnas
"Baltic News" atstovas Sydnejuje

Jau penkiolikti metai, kaip Tasmanijoje leidžiamas biuletenis "BALTIC NEWS" australus informuoja apie Lietuvą, Latviją ir Estiją. Per tuos penkiolika metų "BALTIC NEWS" išaugo į seniausią ir plačiausiai skaitomą pabaltijiečių periodinį leidinį anglų kalba ne tik Australijoje, bet visame žemės pietiniame pusrutulyje.

Atsiekta daug dėka gražaus būrio rėmėjų, gyvenančių visose Australijos valstijose ir užsienyje. Dauguma šių rėmėjų yra pabaltijiečiai ir australai. Tačiau daugiausiai lietuviai. Tai žmonės, kurie tiki, kad BN atlieka svarbų uždavinį ir todėl jį remia darbu ir pinigais.

Besikalbant su australų žurnalistais, tenka išgirsti pagyrimų ir paskatinimų, kad BN techninšku paruošimu ir turiniu yra pasiekęs tokio lygio, kad vertėtų skleisti daug platesnei visuomenei, ypatingai atkreipiant dėmesį į universitetų ir aukštesnių mokyklų bibliotekas ir laikraščius bei žurnalus. BN redaktorius yra labai užsidegęs dėl tokio plėtimosi ir tobulėjimo, tačiau HELLP draugija dar nėra pajėgi sutelkti pakankamai lėšų, kad išplėstų savo veiklą. Vienintelis draugijos lėšų šaltinis yra skaitytojų ir draugiškų organizacijų aukos, kartais labai dosnios, tačiau nereguliarios, kas apsunkina bet kokį ateities planavimą.

Džiugu, kad BN nugalėjo šiuos sunkumus ir išaugo į stiprų, įtakingą leidinį. Kylant skaitytojų skaičiui, BN įsteigė skyrius Sydnejuje, Melbourne ir Canberroje, ir pradėjo siuntinėti laikraštį iš šių centrų. Leidimą iš HELLP perėmė naujas komitetas, Baltic Research Foundation. Pradėjo plaukti naujos aukos , ypač iš latvių. Estai pernai, pirmą kartą savo pasauliniame suvažiavime "ESTO" išstatė parodėlę BN pagarsinimui.

Šiandien BN turi 9000 prenumeratorių, tai keturi su puse karto daugiau, negu prieš šešerius metus.

BALTIC NEWS teikia ne tik australams naudingas žinias, bet ir mums patiems - ypač mūsų jaunajai kartai. Per pastaruosius penkiolika metų BN išleido 61 numerį, iš viso beveik 500 puslapių, pilnų faktų apie Lietuvą ir kitas Pabaltijo tautas. BN surinko ir užrašė įvairius duomenis. Užrašė tiksliai, lengvai suprantama forma. Paskaidžius BN puslapius ranadme žinių apie viską: apie 20 amžiaus įvykius kurie pražudė Lietuvą, apie dabartinį gyvenimą Pabaltijy, apie tai kaip lietuviai gelbėjo žydus, kaip dabar susispaudę gyvena, apie girtuokliavimą, bažnyčių vargus, apie politinius kalinius, apie sportą, kompiuterius ir šimtus kitų temų.

Daugybė įvairiausių leidinių anglų kalba jau yra persispausdinę straipsnius ir nuotraukas iš BN. Jų tarpe, net didieji dienraščiai, kaip "The Australian" , "The Age", "The Sun", ir "Canberra Times".

Australijos politikai ne tik skaito BN, bet ir jam parašo. Ministerio pirmininko Bob Hawke atsiliepimai "BALTIC NEWS" puslapiuose pasirodė jau du kartus. Kiti politikai iš visų partijų taip pat parašo laiškus.

BN tyliai atlieka vieną misiją: jis nuolat ieško naujų draugų Lietuvai. Universitetuose BN redaktoriai įteikia naujas knygas žymesniems akademikams ir prašo jas recenzuoti. Tokiu būdu į BN puslapius pateko žinomi Tasmanijos Universiteto asmenys, ligi to laiko nerodę simpatijų Pabaltijui.

O kaip bus toliau? Tokio masto darbui reikia žmonių ir lėšų. BN redaktoriai ir visi talkininkai dirba be atlyginimo. Vien pašto ir spaustuvės išlaidų vienam numeriui susidaro 4000 dolerių, tai 16000 dolerių į metus! Ligi šiol tą sumą suaukodavo skaitytojai ir bendraminčiai. Tačiau šį darbą dirbanti karta ima sparčiai išmirti. Kas tada rūpinsis Lietuvos reikalų garsinimu australams?

Vienas "BALTIC NEWS" skaitytojas pasiūlė labai rimtai tuo susirūpinti. Jo nuomone, būtų gerai turėti 150,000 dolerių fondą ir finansuoti BN leidimą iš to fondo palūkanų. Tada nebereikėtų taip sunkiai verstis, kaip tai buvo iki šio laiko. Fondo sudarymo pradžiai jis paaukojo 1000 dolerių.

Bet kaip sudaryti tokį 150,000 dolerių fondą? Pakaktų vieno geradario, kuris savo nuosavybę testamente užrašytų "BALTIC NEWS" leidėjams, ir šis klausimas išsispręstų. Deja, toks geradaris ar geradarė dar neatsirado. Todėl BN kviečia visus tautiečius savo testamente paskirti tik mažą dalelytę - vos vieną nuošimtį savo turto, "BALTIC NEWS" fondui. "Jūsų palikuoniai nepasiges to 1 procento, o mums jūsų 1 procentas prailgins gyvenimą", rašo leidėjai.

Laikraščio adresas yra: "BALTIC NEWS", P.O.BOX 272, Sandy Bay, Tasmania, 7005. Atstovas Sydnejuje yra Albinas Giniūnas, P.O. BOX 414, Campsie, NSW, 2194. Tel. 787 4596. Canberroje: Gražina Katauskienė, 12 Pelham Close, Chapman , ACT 2611. Tel. 88 6112.

Susipažinimui laikraštis siunčiamas nemokamai.

Petras Pilinka.

Spauda yra pats svarbiausias ginklas kovoje dėl Lietuvos laisvės !

ŽURNALISTĖ LIETUVOJE

Žinoma Sydnejaus žurnalistė Yvonne Preston kovo mėnesį aplankė Lietuvą ir kitas Pabaltijo valstybes. Prieš išvykdama į Sovietų Sąjungą, žurnalistė susitiko su Baltų veikėjais Sydnėjuje, kad sužinotų jų požiūrį į dabartinius įvykius jų gimtuose kraštuose.

Vasario 16 dieną Yvonne Preston lankėsi Lietuvių klube, kur susitiko su Australijos Baltų Tarybos pirmininku L. Cox ir sekretoriumi V. Patašiumi. Įvykusiame pasikalbėjime susižinojo vėliausias informacijas, gautas iš Lietuvos, taip pat sužinojo Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio ir Laisvės Lygos veikėjų adresus ir telefono numerius.

Sekančią dieną, platesniam pasikalbėjimui, susitiko su Laisvės Lygos atstovu užsienyje, dr. A. Statkevičiumi.

Į Lietuvą vyko per Armeniją. Vilniuje Yvonne Preston turėjo progos daiyvauti šv. Kazimiero paiaikų grąžinimo į Vilniaus katedrą iškilmėse. Vilniuje susitiko su eile Lirtuvos veikėjų: kaip Rimvydu Valatka, Romualdu Ozolu ir kitais. Žurnalistė buvo nuvažiavusi į Kauną.

Savo įspūdžius ir Pabaltijo įvykių analizę Yvonne Preston plačiai aprašė "Sydney Morning Herald" kovo mėnesio 27 ir 28 dienos numeriuose. Savo aprašymo antrąją dalį ji paskyrė grynai Lietuvai. V.P.

VILNIAUS STUDENTŲ PAREIŠKIMAS

1989 metų vasario dvidešimt septintą dieną įvykusiame susirinkime Vilniaus Dailės Instituto studentai priėmė sekančią deklaraciją:

Mes, Dailės Instituto studentai, negalime likti abejingi savo tėvynės likimui ar sutikti, kad Lietuvos nepriklausoma valstybė turėtų ribotą dominiją Sovietų Sąjungos sudėtyje. 1940 metų birželio 15 dieną Nepriklausoma Lietuvos valstybė buvo okupuota Sovietų Sąjungos, pažeidžiant 1920 metų liepos 12 dienos Sovietų Sąjungos ir lietuvos susitarimą. 1940 metų vėlyvą vasarą buvo suvaidintas "savanoriškas" Lietuvos įsijungimo į Sovietų Sąjungą paktas. Sudaryta marionetinė vyriausybė, kurios pagalba Sovietų Sąjunga Lietuvą pavertė savo kolonija. Okupacinis režimas brutaliai suardė neutralią lietuvio sielą attinkančią kultūriniams, religiniams, ekonominiams ir politiniams pasireiškimams ir gyvenimui. Staiinistai, siekdami palaužti tautos dvasią, iššudė tūkstančius patriotų. Dabartinė tragiška Lietuvos padėtis yra aneksinio režimo padarinys. Atsakomybę neša sovietinis režimas ir tautiniai kolaborantai. Lietuviai niekada su anrksija nesutiko. Tai patvirtina 1941 metų birželio mėnesio sukilimas prieš raudonąją armiją, ir vėliau vykęs pasipriešinimas prieš okupantą. Išsivadavimo bandymai vyksta ir šiandien įvairiomis formomis. Mes reikalaujame:

1. Atšaukimo ir panaikinimo 1939 metų Ribentropo - Molotovo pakto.
2. Sovietų Sąjungos vyriausybę išvesti savo kariuomenę iš Lietuvos.
3. Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo. Jos užsienio politiką turi nuspręsti demokratiniai išrinktas Lietuvos seimas.

Mes kreipiamės į visas Lietuvos mokyklas ir institucijas prisidėti prie šio pareiškimo.

R. Olšauskas - pirmininkas
V. Narbutas - sekretorius

Susirinkime daiyvavo - 200 studentų. Už deklaraciją pasisakė - 188 studentai,
susilaikė - 11 studentų, baisavo prieš - 1 studantas

(ELTA)

Kunigas Alfonsas Svarinskas Sydnejaus jaunimo tarpe.

IŠVYKSTA KAPELIONAS

Baiandžio mėnesį išvyksta Pertho kunigas dr. A. Savickis į Papua New Guinea. Port Moresby seminarijoje jis dėstys Moralinę Teologiją ir tenai gyvens apie pusantrų metų.

Velykų sekmadienį, po pamaldų, būrys tautiečių susirinko Lietuvių namuose, kunigo išleistuvėms. Vaišės buvo suneštinės, tačiau kunigas visus pavaišino keptu avinėliu ir šampanu.

Buvo daug sveikinimų ir linkėjimų. Pertho lietuvių vardu kalbėjo Apylinkės valdybos narys ir Lietuvių Sąjungos pirmininkas E. Stankevičius. Ramovėnų vardu - skyriaus pirmininkas J. Jaudegis. Pensininkų ratelio vardu - E. Jaudegienė. Vyrų okteto vardu - V. Radzivanas. Lietuvių golfininkų vardu - A. Čižeika. Katalikų Federacijos atstovas B. Streckis kalbėjo Federacijos vardu.

Sacred Heart parapijiečiai, kunigui dr. Savickiui taip pat surengė išleistuves. Visi kalbėjusieji apgailestavo, kad netenka dvasios vadovo ir veiklaus lietuvio, ir palinkėjo viso geriausio, pažadėdami laukti sugrįžtant. E. Stankevičius įteikė kunigui tautiečių sudėtas aukas, ir visų dalyvių pasirašytą atsisveikinimo kortelę. Aukas rinko ir kortelę parūpino P. Plučas.

Atsisveikindamas kunigas paminėjo, kad ir jam buvo malonu būti Pertho lietuvių tarpe ir palinkėjo kad maža Pertho lietuvių bendruomenė ir toliau sėkmingai reikštųsi lietuviškoje veikloje.

JUODUPĖ

Tęsinys

Pasakoja Onutė Kalpokaitė – Milaknienė, nužudytojo Vlado Kalpoko sesuo:

"Apie 1924 metus Juodupės apylinkėje brolis pirko namą. Atidarė parduotuvę, buvo vedęs. Prieš žudynes jis buvo nuvažiavęs į Čedasus pas tėvus. Čia buvo jo vaikai Vladukas ir Irutė. Sūnus lyg nujausdamas prašė tėvo pasilikti.

Sako, kad Kalpoką suėmęs Desniokas Julius, kuris pas brolį tarnavo".

Pasakoja Akvilija Žindulienė – Begdarašvilienė, nužudytojo Antano Žindulio žmona:

"Antanas Žindulis gimė 1906 metais Juodupės apylinkėje, Didsodės kaime. Dirbo savo ūkelyje, priklausė Šaulių organizacijai.

1941 metų birželio 23 dieną apie 6 valandą ryto pasigirdo daužymas į duris. Vyras atidarė. Įėjo du ginkluoti vyrai. Iš kalbos supratau, kad jie rusai. Vyrą išsivedė. Daugiau jo nemačiau".

Pasakoja Stasė Rinkevičiūtė – Šimanauskienė, nužudytojo Petro Rinkevičiaus sesuo:

"Brolis Petras gimė 1913 metais. Jis priklausė Šaulių organizacijai. Buvo apsišvietęs, darbštus. Mūsų šeimoje buvo vienuolika vaikų. Eidavome pas žmones tarnauti.

Brolį suėmė birželio 23 dieną du žmonės su šautuvais. Atvažiavo jie nuo Maneivų pusės. Nuvedė į kaimyno kiemą kur buvo daugiau suimtų. Po kiek laiko Abrosimas Potapovas atvedė brolį pasiimti smulkmenų. Tą pačią dieną brolį Antaną paėmė kažkoks rusas iš Plunksnočiaus. Bet rytojaus dieną jį paleido. Brolis Petras su Potapovu buvo kaimynai ir draugai. Kartu augo. Abrosimas sakė, kad patardys ir nieko nedarys, paleis.

...Brolį Petrą po to pažino tik iš balto megztinio. Buvo subadytas".

Pasakoja Abrosimas Potapovas:

"Petras Rinkevičius buvo beveik kaimynas. Geras žmogus. Jį suėmė Skrodys Steponas su vyrais. Važiavo jo suimti, o aš ėjau pietų. Paprašė parodyti kelią. Stovėjau ir žiūrėjau kas bus. Vyrai įėjo į vidų... Steponas buvo mano gerai pažįstamas. Jis sakė, kad Petras slėpė knygas, žurnalus".

Pasakoja Valė Ražinskaitė – Rinkevičienė:

"Gimiau ir augau Razališkio vienkiemy prie Armonių kaimo. Tėvas turėjo 15 ha žemės. Samdinių nelaikėm. 1941 metų birželio 23 dieną bepusryčiaujant pradėjo loti šuo. Pamatėm ateinant tris žmones. Vienas buvo su šautuvu. Tai Siližinskas, vardo neprisimenu, antras – milicininkas Antanas Valaika. Abu kilę iš to paties Armonių kaimo. Trečiąjį varėsi pirm savęs. Tai buvo Pranas Mažeikis vadinamas "zingeriu", jis agituodavo pirkti siuvimo mašinas.

Prie mūsų namų Valaika išsiėmė brauninką, atėjo į virtuvę ir liepė tėveliui rengtis. Maisto pasiimti tik vienai dienai.

Atsitiko taip, kad iš Juodupės tėvelį paleido. Nespėjus jam pareiti (o jis ėjo per mišką), atlėkė du Armonių kaimo vyrukai su šautuvais – vėl tėvelio. Ieškojo po visus kambarius. Neradę išvažiavo, bet pasakė, jei pareis, kad prisistatytų į Juodupę.

Už kokių dešimt minučių parėjo tėvelis, visa tai sužinojo, paėmė valgio ir išėjo į mišką.

Ir dar. Tėvelis visą gyvenimą buvo dėkingas Vabolių kaimo rusui jaunuoliui už pasirūpinimą, kad jį paleistų. Pavardės jo nebeprisimenu. Tik kai jo tėvas ateidavo į Armonis pas rusus elgetauti, tai ir mūsų kiemo neaplenkdavo, o tėvai visada sušelpdavo".

Kaip juos teisė?

Apie "teismą" mažai kas žinoma. "Teisėjų", atrodo, nebėra gyvų. Teisiamieji buvo nuteisti myriop. Žinomas vienas teisiamasis, likęs gyvas. Tai Antanas Rinkevičius, nužudytojo Petro Rinkevičiaus brolis. Jis pasakojo savo draugui Vytautui Liaudanskui:

"Kai mane nuvedė iš daboklės į valsčių, ten sėdėjo teismas: Steponas Talius, Kastanauskas ir Margevičius. Su Kastanausku bernavome Latvijoje. Pažiūrėjo jis į mane ir pasakė, kad galiu eiti. Paklausiau, kas bus su broliu. Atsakė, kad neužilgo grįš".

Stasė Rinkevičiūtė irgi patvirtino, kad brolį Antaną paleido Kastanauskas iš Brizgių kaimo. Jie buvo pažįstami.

Kaip juos žudė?

Pasakoja Ksaverija Kastenienė:

"Aš gyvenau ir dabar tebegyvenu kokie du šimtai metrų nuo tos vietos kur 1941 metais birželio 24 dieną buvo kankinami ramūs, taikūs Juodupės miestelio žmonės, lietuviai.

Tą naktį mūsų šeima – vyras, aš ir mano sesuo – nemiegojome. Visą naktį girdėjosi užvestos mašinos ūžimas susimaišęs lyg su dejone, lyg su šauksmu.

Rytą vyras išėjo į darbą. Dirbo jis fabrike sandėlininku. Greitai grįžo. Pasakė, kad atidavė raktus sargui ir daugiau ten nebeis. Prie sandėlio stovi ratai visi kruvini. Žmonės šnabždasi, kad naktį daug iššudė.

Grįždamas vyras sutiko Žinką, kuris gyveno Vasiliausko namo antrame aukšte. Žinka pasakė, kad irgi nemiegojo. Anksti rytą jis matė, kaip prie Milaknio šulinio vyrai plovėsi kruvinas rankas".

Pasakoja Emilija Žinkienė:

"1940 metais apsigyvenamome Juodupėje. Vyras dirbo kooperatyve. Gyvenome pas Vasiliauskus salkose. Čia gyveno ir kooperatyvo pirmininkas Margevičius. Jo vardas, atrodo, buvo Antanas. O žmonos – Tania.

Tą vakarą pasikviečiau po kiemą vaikščiojančią Margevičienę į kambarį. Ji sakė, kad bijo eiti į namus. Atėjo Margevičius suvargęs, ir sako: "Daug zuikių prigaudžiau". Žmona paklausė: "Kur jūs juos dėsit?" Margevičius atsakė: "Didelis daiktas. Patvarkysim ir sukišim į duobę". Visa nutirpau.

Prieš naktį išsiunčiau vaikus iš namų į Viaduviškio kaimą pas pusseserę. Su baime laukėm, kas bus.

Naktį užgirdau ūžiant mašiną. Sėdėjau prie lango už užuolaidos. Dar išgirdau: "Vyrai atsargiau, kad nepabėgtų". Pasigirdo šūvis. Išbėgau pro duris. Čia stovėjo S. Taiius. Jis pasakė: "Nekelk panikos. Grįžk atgal!" Sugrįžau. Po kiek laiko išgirdau vyrų žingsnius. Jie suėjo pas Margevičius. Šūkavo. Nuėjau pažiūrėti kas darosi. Atidariau duris. Vyrai prašė Tanios bliūdo apsiplauti. Čia buvo Stainys, Margevičius, Gruodis, Deksnys. Jie greitai atsisuko į mane ir išvarė. Išėjau neuždariusi durų. Po kiek laiko vyrai išėjo.

Per langą pamačiau, kaip vežė sumestus žmonių kūnus. Vieni buvo basi, kiti su kojinėmis. Vežė su "Nemuno" drungom. Lavonai buvo

Kupiškio valsčiaus Uoginių kaimo sodybos – muziejaus šeimininkas Adomas Petrauskas

sumesti iš abiejų pusių.

Po nakties valgykloje valgė tie vyrai ir žydelis Šliomka. Mano vyras pasakojo, kad jie buvo pagėrę, apšlapę pirštais. Jie kalbėjo: "Ot ir buvo šiąnakt manevrai". Pavalgė, susiruošė ir išvažiavo Aknystės pusėn".

Anelija Vasiliauskienė – Čeičienė taip išvardijo šiuos Juodupėje nužudytus žmones:

"1. Antanas Balčiūnas. Jį atvežė nukankintą iš kitur.

2. Balčiūnas iš Skridulių. Buvo jau pusamžis.

3. Pranas Bulovas. Siuvėjas.

4. Vladas Kalpokas. Turėjo Juodupėje parduotuvėlę.

5. Kanopa. Labai jaunas. Iš Onuškio dvaro.

6. Mažeikis. Iš Armonių kaimo. "Zinger" mašinų agentas.

7. Pilkauskas. Atsikėlė iš Klaipėdos krašto. Žmogus buvo pamokytas, dirbo fabrike.

8. Jonas Mieliūnas. Eigulys. Gyveno Onuškio pusėje.

9. Petras Rinkevičius. Paimtas iš Didsodės.

10. Stelionis iš Skridulių. Kai norėjo paimti, bėgo. Buvo nušautas.

11. Jurgis Šukys iš Maneivų.

12. Balys Vasiliauskas. 29 metų. Mano vyras.

13. Antanas Žindulis. Iš Didsodės. Šaulys.

Visi gyveno tvarkingai, nepijokavo".

Kaip juos laidojo?

Pasakoja Kazys Čeičys:

"Įvažiuojant į Aknystą yra estrada, o dešinėje pusėje buvo toks keliukas. Toliau senos žvyrduobės. Ten ir nuėjom – aš, ir mano brolis Šedys (jau miręs), Varnas... Žiūrim, žemė išminta, išvažinėta. Pabandėm kasti vienoje vietoje. Žemė giliau buvo nepajudinta. Kitoje vietoje per sprindį pakasėm ir užkabinom švarko skverną. Duobė buvo užmaskuota, apmėtyta skujom, žole.

Birželio 26 dieną visi buvo parvežti ir paguldyti ant paaukštinimo Šaulių salėje. Rūbų pervilkti buvo neįmanoma, taip žmonės buvo sužaloti.

Karstus darė Adolfas Astrauskas, Jonas Kepenis, Lionginas Deksnys ir kiti. Kanopai karstą padarė pats tėvas. Jis buvo stalius. Karstai buvo iš baltų lentų".

Pasakoja Stefa Bekerienė:

"Dvidešimt septintą dieną dviračiu nuvažiavau į laidotves. Žmonių buvo nemažai. Daugelis verkė.

Brolis gulėjo su tamsiais drabužiais ir su paltu. Broliui buvo prapjautas pilvas, matėsi žvyruotos žarnos. Kanopai Petrui buvo išbadytos akys, nupjautas liežuvis. Į karstus sudėjo po pietų. Dar prieš tai atvažiavo vokiečių karininkai ir fotografavo iš įvairių pusių.

Rinkevičių ir mano brolį vežė vienuose ratuose. Rinkevičiaus tėvas buvo prastai apsirengęs (jie buvo labai neturtingi). Jis verkė.

Visus sudėjo į vieną duobę ir užkasė.

Vokiečiai į kapus nelydėjo".

Pasakoja Antanas Rinkevičius:

"Brolį Petrą baisiausiai nukankino. Atpažinti buvo galima tik iš drabužių likučių. Tėvelis to didžio sielvarto paveiktas per mėnesį nuo žudynių dienos mirė".

Pasakoja Vladas Bulovas:

"Dvidešimt šeštą dieną nuvykau su dviračiu. Nuėjau į salę. Brolį pažinau. Jis gulėjo nuo durų pirmas. Atsiklaupęs pabučiavau.

Visi žemėti, akys išbadytos, supjaustyti. Pažinau Rinkevičių, Kanopą, Kalpoką, Vasiliauską. Su Kanopa kartu mokėmės.

Paklūpojau prie brolio ir išėjau.

Visiems buvo padirbti karstai, pastatyti mediniai kryželiai. Nuvažiuodavom po karo, bet bijodavom ilgiau stovėti. Chrizantemas dėdavom iš po skverno. Apie žvakučių deginimą nebuvo nė kalbos. Kapus daugiausia prižiūrėdavo Vasiliauskienė".

Pasakoja Akvilija Žindulienė – Begdarašvilienė:

"Antanas Žindulis buvo nukankintas labai žiauriai: perpjauti žandai, nupjautas liežuvis, abiejose pusėse nuo pažastų iki liemens nulupta oda, perpjautas pilvas, net iškritusios žarnos. Nupjautas pirštas, ant kurio buvo vestuvinis žiedas.

Visus palaidojo Juodupės kapinėse".

Pabaiga sekančiame numeryje.

"UŽ NUOPELNUS SAVO TAUTAI"

Šių metų balandžio mėnesio 15 dieną "Mūsų Pastogės" bendradarbis Juozas Krupavičius, gyvenantis Perthe, sulaukė 83-jo jubiliejaus. Jis gimė Lietuvoje, Marijampolės apskrityje žinomoje Krupavičių šeimoje. Alytuje baigęs penkias gimnazijos klases, dėdės, prelato Mykolo Krupavičiaus, buvo iškviestas dirbti į Žemės Ūkio Ministeriją Kaune. Ten bedirbdamas, baigė "Pavasarininkų" gimnaziją suaugusiems. Artinantis karo tarnybos atlikimo laikui, įstojo į Karo mokyklą, kurią baigus buvo paskirtas į Kariuomenės Teismą. Tenai dirbo tardytojo padėjėju ypatingai svarbioms byloms, kurios vyko mūsų Tėvynėje pirmame Nepriklausomybės dešimtmetyje. Dirbdamas teisme, dar vakarais mokėsi ir baigė Antano Sutkaus vadovaujamą Valstybinio Dramos Teatro studiją, ir tapo artistu.

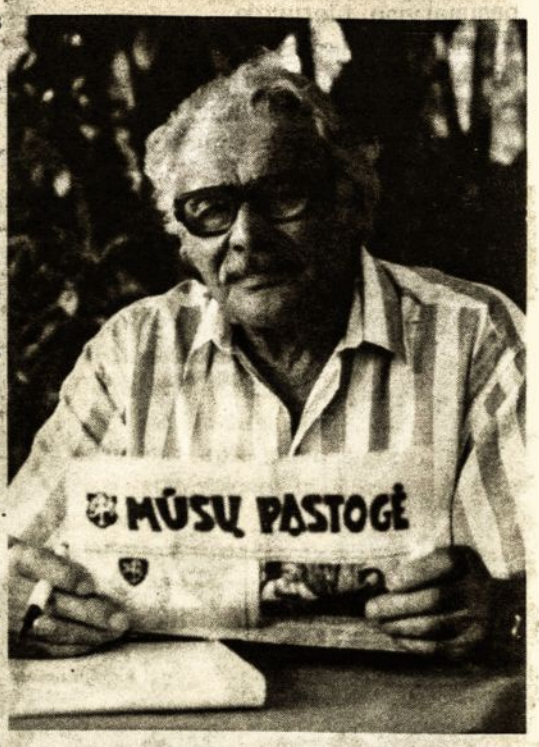

Kiek vėliau, keičiantis politiniam gyvenimui, dėdės prelato Mykolo Krupavičiaus patarimu, pasitraukė iš karinės tarnybos, ir įstojo į Aukštąją Policijos Mokyklą. Ją baigė aukštais laipsniais ir buvo paliktas dirbti Kaune. Keletą metų dirbo viršininku Kauno miesto policijos trečioje ir aštuntoje nuovadose. Gal dar vertėtų čia paminėti, kad Jubiliatas Vokietijoje baigė Spandau miesto sporto mokyklą, ir daug kartų buvo siunčiamas į kitų valstybių sostines, didmiesčių tvarkymui susipažinti.

1930 - Vytauto Didžiojo Metais, Jubiliatas, Valstybės Prezidento aktu, už ypatingus nuopelnus savo Tautai, buvo suteiktas vyresniojo leitenanto laipsnis, ir buvo apdovanotas Gedimino ordinu, o kauniečiai, ta pačia proga, dar užkabino "Artimui Pagalbos" aukščiausio laipsnio ordiną. (Tarp kitko, tuo laiku, spaudai jau buvo paruošęs pora knygelių.) Be minėtų apdovanojimų Jubiliatas gali pasidžiaugti ir didžiuotis ir kitais ordinais ir medaliais.

Atgavus Vilnių, po tiek lauktų metų, Juozas Krupavičius buvo pirmasis Vilniaus miesto policijos nuovados viršininkas - valdytojas, lietuvis. Mūsų Nepriklausomybės švieselei užgęsus, su tūkstančiais kitų lietuvių, buvo nublokštas Vokietijon. Ten vėliau mobilizavo ir, kaip atsargos karininkas, buvo nusiųstas į Hanoverio karininkų kursus, kuriuos baigus buvo suteiktas kapitono laipsnis.

Į Australiją Jubiliatas atvyko 1950 metų pradžioje. Čia dirbo sandėlininku, maišininku, ginklų sandėliuose, akmenų kasykloje - sprogdintoju, ir pagaliau, benzino stoties nuomotoju. Dabar, kaip senas pensininkas, su žmona Marta leidžia savo dienas Vakarų Australijoje, pietų Perthe, savo nameliuose, apsuptas gerų pažįstamų ir ilgo gyvenimo prisiminimų. O Jis jų turi!...Daugeliui iš mūsų žinoma, kad Jubiliatas visą savo ilgą gyvenimą dirbo ir dabar tebedirba lietuviškoje spaudoje. Visą jo gyvenimą lydėjo ir tebelydi mūsų tautiečių meilė ir pagarba. Nepailstantis visuomenininkas, net ir tokio garbingo amžiaus sulaukęs, vis dar darbuojasi pavergtos tėvynės laisvės, bei lietuvybės išlaikymo labui.

Visų Australijos lietuvių - tautiečių vardu, linkime, Juozui Krupavičiui, ilgų ir laimingų metų!

V. A.

NEW YORKE

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Adelaidėje įpratome atšvęsti mūsų Tautinę Šventę tą sekmadienį, kuris arčiausiai sutampa su Vasario 16 dienos data. New Yorke buvo kiek kitaip.

Vasario 12 dienos vakare, įvyko tradicinė lietuvių menininkų darbų paroda Kultūros židinyje, Brooklyne. Pirmą kartą šioje parodoje dalyvavo dvidešimt septyni dailininkai iš Lietuvos. Deja, jų darbai nebuvo ta proga specialiai atsiųsti iš Lietuvos, bet surinkti pas tautiečius. Todėl meninis lygis buvo labai įvairus. Tačiau dėmesį patraukė V. Valiaus mišrios technikos medžio raižinys. Iš išeivijos dalyvavusių dvidešimt dviejų dailininkų darbų, savo menišku minties poiėkiu ir kruopščia technika išsiskyrė skulptorių V. Kašubos, E. Kepalaitės kūriniai, bei keramiko P. Vaškio kūrinys "Abstraktas."

Iš dailininkų paminėtinas , neseniai atvykęs iš Lietuvos, Narūnas Bukauskas. Mačiau Albino Elskaus mozaikos eskizą, kuris nepadarė didelio įspūdžio. Tačiau , kai pamačiau 32 x 11 pėdų dydžio originalą, Holy Cross kapinių mauzoliejaus maketo originalą, tiesiog apstulbau. Neabejotinai, A. Elskus yra vienas iš gabiausių lietuvių vitražistų ir mozaikos menininkų, kuris savo kūriniais yra papuošęs virš šimto Amerikos bažnyčių.

Vasario 16 dienos vakare, Lietuvos generalinis konsulas, Anicetas Simutis su žmona, surengė puikų priėmimą, ištaigingame viešbutyje.

Lietuvos generalinis konsulas Anicetas Simutis

Šiame, kviestinių svečių skaičiuje, daugiau, nei kuriais kitais metais, dalyvavo užsienio diplomatų iš mums draugiškai nusiteikusių valstybių. Matyt Pabaltijo kraštų likimas jau išplaukė iš interesų periferijos arčiau į dėmesio centrą. Gana trumpoje, bet gerai apibūdinančioje dabartinę padėtį Lietuvoje, konsulo kalboje, šis klausimas užėmė svarbią vietą. Secretary of State James Bakers lil sveikinimai nuskambėjo kaip ir kitais metais. Jis pabrėžė, kad JAV nepripažino ir nepripažins Pabaltijo kraštų inkorporacijos į Sovietų Sąjungą ir, kad Vasario 16 bus švenčiama kaip Lietuvos Nepriklausomybės Šventė. Įdomu, kad New Yorko valstijos gubernatorius M. Cuomo ir burmistras E. Koch Vasario 16 paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės švente.

Priėmime dalyvavo laikraščių žurnalistai, su kuriais teko susipažinti. Vienas jų papasakojo, kad jau kelis kartus jam teko lankytis Lietuvoje. Artimiausiu laiku irgi būsiąs siunčiamas į Vilnių, surinkti savo laikraščiui medžiagos.

Kaip smagu išgirsti tokius žurnalistų pasisakymus laikraštyje, nes tik taip įvairios žinios pasiekia daugelį skaitytojų.

Vasario 19 dieną, vienuoliktą valandą ryto, Apreiškimo parapijos bažnyčioje, įvyko iškiimingos pamaldos. Šv. Mišias kancelebravo vyskupas P. A. Baltakis, O.F.M., kunigas J. Pakalniškis ir tėvas L. Andriekus. O.F.M. Vakare įvyko akademija - Lietuvos Laisvės byla.

Kairėje Isolda I. Požėlaitė-Davis ir Janina Simutienė.

Akademijos programa panaši į mūsiškes, kurios būna iš dviejų dalių. Pirmoje dalyje, kurioje dalyvavo afganistaniečių bendruomenės atstovai, buvo perskaityti senatorių, gubernatorių, burmistrų atsiųsti sveikinimai. Didžiausią įspūdį padarė Lietuvos disidentė Kezytė (vienuolė), kuri gražiai perskaitė mūsų Nepriklausomybės Aktą ir visų signatorių pavardes. Jaudinantis momentas! Vėliau sekė profesoriaus dr. A. Štromo paskaita. Tai yra iškalbus akademikas, kuris aiškiai ir logiškai apibūdino padėtį Lietuvoje, ir davė pasiūlymų, kaip mes galėtumėm kuo efektyviausiai padėti savo tautai. Man susidarė įspūdis, kad prelegentas ypatingai pabrėžė moralinę paspirtį, kurią pirmiausiai, turėtumėm suteikti savo tautiečiams Lietuvoje. Vienas iš įdomiausių jo pasiūlymų buvo išeivijos pagalba demokratijos ugdymo procese. Jis kvietė buvusių partijų vadovus ir narius, padėti atstatyti buvusias partijas Lietuvoje. Jo supratimu, tik daugiapartine sistema galima užtikrinti demokratiniais principais pagrystą vaidžios formą. Jo paskaita susilaukė labai palankaus publikos pritarimo.

Meninę programos dalį atliko estrados solistė Violeta Rakauskaitė. Jos pasirinktų kompozitorių dainos, man atrodė, kad nesiderina su progos iškilmingumu. B. Gorbulskio ir kitų šio žanro kompozitorių muzika, labiau tinka įvairių kitokių pasirodymų paįvairinimui.

Vasario 16 dienos minėjimas New Yorke buvo iškilmingas ir paliko gerą įspūdį.

Izolda I. Požėlaitė - Davis.

TRUMPAI IŠ VISUR

M. Gorbačiovas atskrido į Kubą vizitui pas Fidel Castro. Jis bando palenkti Castro - švelninti režimą ir siekti geresnių santykių su J. A. Valstybėmis. Tada Sovietų Sąjungai nebereikėtų tiek daug išleisti valiutos paramai Kubai.

* * *

Burmos karinė vyriausybė paskelbė, kad valstybėje panaikinama vienos socialistinės partijos sistema, veikusi 24 metus.

* * *

Po pakartotinų grąsinimų, nežinomi piktadariai nužudė Beigijos musulmonų bendruomenės galvą imamą, kartu su jo pavaduotoju. Nors imamas buvo pasmerkęs kontraversinę Salmon Rushdie knygą, bet jis buvo atsisakęs reikalauti, kad Belgija uždraustų šios knygos pardavimą.

* * *

Du ginkluoti nepilnamečiai čekai - jaunuoliai, Prahoje pagrobė vengrų keleivinį lėktuvą, priversdami jį nuskristi į Frankfurtą. Ten jie abu pasidavė Vakarų Vokietijos pareigūnams.

* * *

Alaskos gyvūnijai ir ekonominiam gyvenimui milžiniškų nuostolių padarė amerikiečių tanklaivis Exxon Valdez, užplaukęs ant seklumos Alaskos pakrantėje, Didįjį Penktadienį. Pasiliejo laivo krovinys - arti 50 milijonų litrų naftos, kuri užteršė virš tūkstančio kvadratinių kilometrų jūros. Būdamas neblaivus, laivo kapitonas sudėtingą laivo išvedimą iš uosto buvo patikėjęs, teisių neturinčiam, trečiąjam laivo karininkui.

* * *

Australija yra sukrėsta skandalo. Pasiaptingomis apiinkybėmis dingo privačios oro gelbėjimo organizacijos (National Safety Council) Victorijos valstijos viršininkas John Friedrich, įtariamas pasisavinęs 40 milijonų dolerių. Vokiečiai įtaria jį esant prieš keliolika metų ten dingusiu apgaviku.

* * *

Po ilgų tarpusavio vaidų įvairios grupės, sudarančios Palestinos Laisvinimo Organizaciją (PLO), pademonstravo savo vienybę, išrinkdami Palestinos prezidentu Jaser Arafat.

* * *

Australas multimilijonierius Cristopher Skase nupirko garsiąją Holywoodo filmų studiją MGM - United Artists. Šis pirkinys jam kainavo tūkstantį du šimtus milijonų dolerių.

* * *

Sovietų Sąjungos mokslininkai prarado radijo kontaktą su erdvių tyrinėjimo raketa Phobos - 2, kuri turėjo nusileisti ir ištirti, tuo pat vardu vadinamą, įdomų Marso palydovą - mėnulį. Pernai panašaus likimo susilaukė ir kita sovietų raketa - Phobos - 1.

* * *

Pietų Afrika pradėjo atitraukti savo kariuomenę iš Namibijos, pagai susitarimą su Jungtinių Tautų Organizacija. Namibija turėjo gauti visišką nepriklausomybę. Vos pradėjus atsitraukimą, Pietų Afrikos daliniai įsivėlė į kovas su SWAPO partizanų daliniais, įsiveržusiais iš Angolos, ir atsitraukimas sustabdytas.

* * *

Kovo 24 dieną Sąjūdžio iniciatyva buvo renkami parašai peticijai, kad Lietuviai, kurie šaukiami į kariuomenę, atliktų karo tarnybą Lietuvos teritorijoje.

SPORTAS

"Kovo" klube

METINIS SUSIRINKIMAS

Balandžio 2 dieną Sydnejaus Lietuvių klube įvyko metinis sporto klubo "Kovas" susirinkimas dalyvaujant pusšimčiui klubo narių ir rėmėjų. Malonu buvo matyti ir jaunuosius sportininkus bei jų tėvus, kurie aktyviai įsitraukia į dabartinį musų sportinį gyvenimą. Tik gaila, kad vėl su žiburiu teko ieškoti ir nerasti, kai kurių Garbės narių ir vyresniųjų sportininkų, kurie pasirodo tik tada, kai reikia važiuoti į šventes, ar reprezentuoti "Kovą" kituose parengimuose. Ar nereikėtų padėti didelį tašką visiems "ponams" sportininkams, kurie nedalyvauja savo klubo eiliniuose parengimuose, susirinkimuose, tuo pačiu nepadeda ir pačiam klubui. Geriau turėti mažiau ir norinčių sportuoti jaunų sportininkų, negu lankstytis "žvaigždėms", kurie viską gavę iš "Kovo", šiandien ji ignoruoja ir dalyvauja parengimuose tik tada, kai jiems tai yra reikalinga.

Susirinkimą atidarė buvęs pirmininkas, E. Lašaitis, pasiūlydamas susirinkimui pirmininkauti J. Dambrauską ir sekretoriauti - N. Grincevičiūtę - Wallis. Susirinkimo dalyvių pasiulymas buvo priimtas. Savo pranešime E. Lašaitis džiaugėsi geru ir našiu darbu metų eigoje. Jis padėkojo buvusiam Svečių priėmimo komitetui, kuris labai gerai atliko savo darbą, priimant svečius iš Amerikos ir Kanados, prieš jiems vykstant į Adelaidės Sporto Žaidynes. Pirmininkas padėkojo visiems Sydnejaus lietuviams už parodytą nuoširdumą, aukas ir suteiktą priegiobstį svečiams. Suteikta pagalba sudarė sąlygas komitetui tinkamai priimti svečius. Nuoširdi padėka ir visai buvusiai "Kovo" valdybai, kuri, metų bėgyje, labai nuoširdžiai dirbo. Visų sportininkų ir valdybos narių vardu, jis išreiškė padėką treneriams: P. ir S. Gustafsons, S. ir V. Karpuškoms ir A. Zuobai. Jų darbas buvo tikrai didelis ir įgalino atskiras komandas ir jaunius taip gražiai pasirodyti Žaidynėse ir kituose australų turnyruose. "Kovas" turi daug jaunimo ir galėtų jo dar daugiau turėti, tačiau sunku juos išlaikyti, nes kiti australų klubai yra turtingesni ir gali sportininkams duoti daug daugiau. Kadangi klubas neturi savo sporto saiės, tėvai turi savo vaikus vežti net po 30 kilometrų į treniruotes, ir paskui laukti tol, kol treniruotės pasibaigia. Salių nuomai klubas išleidžia labai daug pinigų. Už vieną valandą reikia mokėti po 26 dolerius, kas kiekvieną savaitę sudaro po šimtą dolerių, jau neskaitant registracijų, uniformų ir kitų išlaidų. Kiekvienais metaids darosi vis sunkiau su pinigais, todėl valdyba prašo visus tautiečius kaip galima daugiau paremti mūsų sportuojantį jaunimą, ypač dabar kai jie pradeda ruoštis būsimoms žaidynėms Lietuvoje.

Iš visų "Kovo" sporto šakų geriausiai veikia golfininkai, kurių sekcija yra pati didžiausia. Tai, daugumoje sportininkai - veteranai, kurių drausmingumas ir susiklausymas gali būti pavyzdžiu visiems kitiems.

Susirinkimo pirmininkui J. Dambrauskui perskaičius praėjusių metų susirinkimo metinį protokoią, kuris buvo vienbalsiai priimtas, iždininkas D. Atkinson padaro klubo iždo išlaidų pranešimą. Pranešime pažymėjo, kad svečių priėmimui buvo išleista 4000 dolerių, salių nuomai apie 2000 dolerių. Didžiausią paramą klubas gauna iš "Talkos", kuriai kovičiai yra labai dėkingi. Kita pajamų dalis gaunama iš aukų, už ką sportininkai labai dėkingi aukotojams. Seniau, kaip pareiškė iždininkas, nemažai pajamų būdavo gaunama iš parengimų, tačiau dabar jos ypatingai sumažėjo, nes žmonės į balius mažai lankosi. Finansinių narių klubas turėjo šiais metais 75, tačiau kada Sydnėjuje buvo sporto šventė, tuomet narių buvo gerokai virš 100.

Revizijos komisija, kurią sudarė V. Šliteris ir V. Binkis, visas knygas rado labai tvarkingai vedamas ir visi finansiniai atsiskaitymai yra geri.

Klubo pirmininkas E. Lašaitis susirinkimui pristatė naują "Kovo" Garbės narę kuria tapo žinoma kovietė, sportininkė ir didelė klubo pagalbininkė Marija Kelertaitė - Atkinson. Susirinkimas plojimais priėmė valdybos pasiūlytą naują Garbės narę, Marija savo sportinę karjerą pradėjo Adelaidėje, kur ilgus metus žaidė krepšinį ir tinklinį už "Vytį", "Kovą", ir Australijos lietuvių rinktines, australijos lietuvius reprezentuodama Amerikoje ir Kanadoje. Be aktyvaus sportavimo, ji eilę metų dirbo klubo valdybose, išvykos komitete ir visur, kur tik sportininkams reikėdavo padėti.

Naujos valdybos rinkimuose, kandidatais buvo pasiūlyta 13 narių. Mandatų komisija, susidedanti iš A. Laukaičio ir S. Stirbinsko, suskaičiavo balsus ir paskelbė rinkimų rezultatus. Naujai išrinktieji į klubo valdybą pareigomis pasiskirstė sekančiai: D. Atkinson - pirmininkas, S. Motiejūnaitė - Gustafson - sekretorė, M. Kelertaitė - Atkinson - iždininkė, P. Andriejūnas ir S. Karpuška - vyrų sporto vadovai, B. Migutė - moterų sporto vadovė ir P. Šumskas, L. Skirkaitė ir D. Stasiūnaitė - valdybos nariai.

Revizijos komisija liko ta pati: V. Šliteris ir V. Binkis. Žiūrint į naują klubo valdybos sąstatą, labai džiugu matyti daug jaunų veidų. Tai mūsų iškilieji jauniai krepšininkai. Galima šiuos jaunuosius valdybos narius pasveikinti ir palinkėti geros sportinės sėkmės darbe. Malonu matyti klubo pirmininko pareigose Doną Atkinsoną, iš draugų gavusį "Žemaičio" vardą. Jis buvo įžymusis musų krepšininkas Adelaidėje, vėliau Sydnejuje ir daugelį kartų reprezentavo australų ir lietuvių krepšinio rinktines. Gerai žaidė tenisą, buvo mūsų klubo bilijardo čempionas, dabar žaidžia golfą, eilę metų dirba klubo valdybose, yra ALFAS ir "Kovo" Garbės narys ir vienas iš daugiausiai kartų dalyvavęs sporto šventėse. Tikime, kad naujoji valdyba labai gerai paruoš kovičius dalyvauti būsimose sporto Žaidynėse Lietuvoje.

Susirinkimo metu buvo malonu matyti svečius sportininkus iš Lietuvos. Tai buvęs Lietuvos plaukimo rinktinės dalyvis ir rekordininkas dr. Gediminas Rimdeika, jo žmona rankinio žaidėja Angėlė ir buvęs "Žalgirio" krepšininkas Antanas Budraitis. Jie su įdomumu sekė susirinkimo eigą ir naujajai valdybai palinkėjo geros sportinės sekmės jų darbe ir būsimo pasimatymo Lietuvoje.

Reikia džiaugtis, kad ši gausiausia mūsų jaunimo organizacija plečiasi ir auga, įtraukdama vis daugiau jaunimo. Kviečiame mūsų vyresniuosius, buvusius sportininkus, jaunimo tėvus ir visus Sydnejaus lietuvius kuo daugiau moraliai ir materialiai paremti klubo sportinę lietuvišką veikią. Naujai valdybai linkiu geros sportinės sėkmės.

Antanas Laukaitis.

SKAUTŲ ŽUVAVIMO IŠKYLA

Jau beveik tradicija tapo, kiekvienais metais, kovo mėnesio savaitgalyje, kuriame yra keturios poilsio dienos, Geelongo skautai židiniečiai suorganizuoja žuvavimo iškylą. Gal tikriau pavadinus, tai žuvavimo varžybas. Žuvavimo vietų labai daug, prie esamų ežerų arba prie jūros. Šiais metais buvo pasirinkta graži vieta prie Colaco ežero. Išvykimo diena, penktadienis buvo ūkanotas ir lietingas, bet artinantis prie ežero nustojo lyti, o atvažiavus prie ežero net saulutė pasirodė.

Į iškylą suvažiavo beveik du tuzinai žvejų, padėjėjų, bei gamtos mylėtojų. Atsivežė laivus, karavanus, žuvavimo reikmenis, net laimikio kepimo rakandus.

Susitvarkę visą atsivežtą turtą, visi nuskubėjo prie ežero. Pirmąją dieną laimingiausias buvo iškylos vadovas - virėjas L. Bungarda, pagavęs dviejų kilogramų ungurį. Žuvavimo varžybos tęsėsi nuo penktadienio iki sekmadienio vakaro. Šiais metais bendras laimikis menkokas. Sugauta trisdešimt aštuoni ešeriai ir dvylika ungurių. Besiruošdami paskutinei vakarienei sulaukėme malonaus svečio - daktaro R. Šarkio. Gardžiai pasisotinus, įvyko pati svarbiausia žvejojimo išvykos dalis: laimikių įvertinimas, nugalėtojų išaiškinimas ir apdovanojimas.

Šiam iškilmingam ir džiugiam momentui visi teisėjai, žvejai ir žiūrovai susirinko vienoje palapinėje. Žinant, kad teisėjai, kurie išrinks nugalėtojus, neturi nuostatų, prasidėjo įvairūs spėliojimai? Vieni pageidavo premijuoti tuos, kurie pagavo daugiausiai žuvų, kiti siūlė - už didžiausią žuvį. Tačiau teisėjai visus nustebino savo sprendimu. Pirmąją premiją paskyrė tautiečiui, kuris visas tris dienas išlaikė įmerkęs savo meškerę ežere, ir nepagavo nė vienos žuvies! Antrąją vietą paskyrė tautiečiui, kuris prarado savo meškerės valą. Iškylos vadovo ir teisėjų sprendimu, laimingiesiems įteikė po bonką "stipriosios." Teisėjai savo adresu išgirdo nemaža priekaištų, dėl neteisingo premijų paskirstymo, taip, girdi, neturėtų būti, kitais metais niekas nebeatvažiuos ir...Bet Geelonge taip jau yra priimta, kad apdovanojami - pagerbiami tie tautiečiai, kurie nieko nedirba ir nepriklauso nė vienai lietuvių organizacijai...

Padėti išgelbėjo pirmojo prizo laimėtojas, kuris iš savo laimėtos bonkos žvejams ir svečiams pripildė stikliukus, ir paprašė pasigardžiuoti. Ilgai skambėjo dainos, skautiški anekdotai... Visiems buvo linksma ir smagu. Pirmadienio ryte visi valgė bendrus - atsisveikinimo pusryčius. Iki susitikimo sekančiais metais!

Iškylos virėjas L. Bungarda laukia sugrįžtančių žveju su laimikiais.

L. B.

Skautų Židinio ekskursija

Pranešame, kad Sydnejaus Skautų Židinio rudeninė ekskursija autobusu įvyks balandžio 22 dieną, šeštadienį. Vyksime į Goulburno miestą ir apylinkes, kur apžiūrėsime abi naujai restauruotas katedras, "Big Merino" pastatą ir kitas įdomybes, kurių nespėjome apžiūrėti pereitą kartą. Ekskursijai vadovaus v.s. J. Zinkus.

Kelionės kaina - 12 dolerių asmeniui. Pinigus reikia įmokėti ne vėliau, kaip balandžio 16 dieną B. ar L. Žaliams.

Į ekskursiją išvykstame 7.30 val. ryto nuo Lietuvių namų Bankstowne, ir grįšime ten pat, apie 6 val. vakaro. Su savimi pasiimti maisto, šiltesnės aprangos ir, kurie turi, pensininko korteles.

Dar yra kelios laisvos vietos. Norintieji dalyvauti ekskursijoje, registruojasi pas B. ar L. Žalius, tel. 790 3101 (skambinti vakarais, po 7 val.). Kitų pranešimų dėl ekskursijos nebus.

Sydnejaus Skautų Židinys

A. SVARINSKO REKOLEKCIJOS

"Mūsų Pastogės" Nr. 11 išspausdintoje E. Dainienės korespondencijoje, "A. Svarinskas Adelaidėje", kurioje aprašomas tik jo buvimas Lietuvių namuose. Kunigo A. Svarinsko, atvykimo į Australiją, o tuo pačiu ir į Adelaidę, pagrindinis tikslas buvo pravesti lietuviams gavėnios rekolekcijas, ką jis ir įvykdė šv. Kazimiro bažnyčioje.Du vakarus, uždegančiai kalbėjo apie žmogaus prisikėlimą, kuris yra svarbiausias veiksnys tautos prisikėlime. Rekolekcijos buvo užbaigtos sekamdienį, kovo mėnesio 5 dieną, kunigo D. Petraičio, M.I.C. – Marijonų vienuolijos generolo, kunigo A. Svarinsko ir klebono , kunigo J. Petraičio koncelebruotomis mišiomis, kuriose lietuvių organizacijos dalyvavo su savo vėliavomis nes, buvo švenčiama Lietuvos globėjo šv. Kazimiero šventė. Po pamaldų, parapijos salėje įvyko šv. Kazimiero minėjimas, kurį pravedė V. Baitutis. Religine šventės tema kalbėjo kunigas D. Petraitis, patriotine – kunigas A. Svarinskas. Taip pat žodį tarė Apylinkės valdybos pirmininkas J. Stačiūnas ir kunigas J. Petraitis. Meninę minėjimo dalį užpildė moterų kvintetas "Nemuno dukros", jausmingai padainavusios keletą dainų. Vėliau įvyko ALK Moterų draugijos paruošti šventiniai pietūs.

Jaudinantis kunigo A. Svarinsko susitikimas įvyko kovo 1 dieną ALK Moterų draugijos valdybos suruoštame pabendravime – pusryčiuose, parapijos salėje. Panašiuose pabendravimuose praeityje jos ne kartą jam yra rašiusios laiškus į Rusijos lagerius, netikėdamos, kad teks su juo susitikti Adelaidėje. Pasakytoje kalboje kunigas A. Svarinskas plačiai apžvelgė moters vaidmenį šeimoje ir tautoje. Pabendravimą pravedė Moterų draugijos pirmininkė S. Pusdešrienė.

Lietuviškoje radijo valandoje, kovo 4 dieną V. Baitutis pravedė pokalbį su kunigu A. Svarinsku, kuriame jis papasakojo apie savo pergyvenimus vergų stovykiose ir pareiškė savo nuomonę apie dabartinius įvykius Lietuvoje. Tą pačią dieną į susitikimą su kunigu A.Svarinsku buvo kviečiamas lietuviškas jaunimas. Tokių atsirado tik keturi...Kovo 6 dieną Parapijos taryba suruošė išvyką į parapijos vasarvietę "Baltiją". Susirinko gražus būrys. Papietavus, visi turėjo galimybę asmeniškai pasikalbėti su kunigu A. Svarinsku rūpimais klausimais. Kovo 7 dieną kunigas buvo ateitininkų svečias. Prie vakarienės stalo jį pasveikino ateitininkų – sendraugių pirmininkas Aug. Kubilius. Svečias kalbėjo apie katalikų veiklą pavergtoje Lietuvoje. Po to įvykusį pokalbį pravedė Ateitininkų federacijos įgaliotinis Australijoje, J. Stepanas. Kovo 11 dieną įvyko E. Dainienės aprašytas kunigo A. Svarinsko priėmimas Lietuvių namuose.

Gaila, kad gerbiamas svečias negalėjo būti pristatytas Adelaidės arkivyskupui L. Faulkner, kuris tuo metu buvo išvykęs į vyskupų suvažiavimą. Buvo suorganizuoti susitikimai su dienraščio "News" ir laikraščio "Messenger" žurnalistais, kurie kunigą A. Svarinską plačiai apklausinėjo, nufotografavo, bet nė viename iš minėtų laikraščių, apie jį nebuvo užsimimta nė vienu žodžiu. Visi žinome, kad "lengviau drambliui išlysti pro adatos skylutę", kaip patekti į ausralų spaudą kritiniam žodžiui apie komunizmą. O kunigo Svarinsko pokalbyje su žurnalistais kritikos netrūko.

Reziumuojant kunigo A. Svarinsko Adelaidėje paliktus įspūdžius, reikia pripažinti stiprią jo žodžių įtaigojančią galią. Savo kalbose jis ne kankinys, bet kovotojas už žmogaus ir tautos prisikėlimą, šviesios ateities pranašas, V. Kudirkos varpu gaudžiantis: "Kelkitės, kelkitės, kelkitės Dievui ir Lietuvai." Lai Dievas lydi savo palaima šio kovotojo žingsnius į šviesią ateitį.

Pr. Pusdešris

ATITAISYMAS

Kunigas A. Svarinskas kreipėsi į L.B. Spaudos Sąjungos valdybą ir "Musų Pastogės" redakciją, prašydamas atitaisyti "M.P." Nr.10, 3 puslapyje tiipusią korespondento iš Pertho jo vizito aprašymą.

Kunigas A. Svarinskas , sakosi, kad nėra pavartojęs jam priskirto atsiliepimo apie žydus.

Nuoširdžiai atsiprašome gerbiamą kun. A. Svarinską už be blogos valios tiipusią paklaidą.

L.B. S. S. valdyba ir "M.P." redakcija.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Sydnejuje, kovo 3 dienos ryte, staiga mirė aktyvi bendruomenės darbuotoja buvusi Apyiinkės valdybos narė Danutė Bižienė. Palaidota kovo 7 dieną.

Po ilgos ir sunkios ligos mirė Pertho Apyiinkės lietuvis Eugenijus Višniauskas. Palaidotas kovo mėnesio 21 dieną, dalyvaujant dideliam būriui mūsų tautiečių ir australų, Karrakatta kapinėse.

Kovo 31 dieną palaidotas antras Pertho lietuvis, savanoris – kūrėjas Aleksas Einas, sulaukęs 88 metų amžiaus.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame visiems giminėms, draugams, pažįstamiems, užjautusiems ir padėjusiems mums sunkią gyvenimo valandą – mūsų vyrui ir tėveliui – Jonui Mašanauskui mirus.

Ačiū kunigui dr. Pr. Daukniui už laidotuvių apeigų pravedimą, Vivai Aleknai už išsamią atsisveikinimo kalbą, pagalbą organizuojant laidotuves, Danutei Levickienei – už vargonavimą.

Mašanauskų šeima

PADĖKA

A. A. ANTANINAI GUČIUVIENEI

mirus, patyrėme šiltos užuojautos ir pagalbos iš daugelio Adelaidės lietuvių.

Esame nuoširdžiai dėkingi kunigui J. Petraičiui už šv. Mišias, rožinį ir laidotuvių apeigų pravedimą, dr. R. Voroneckaitei už pagalbą ir patarimus, J. Vabolienei už laidotuvių suorganizavimą, chorui ir jo vadovei N. Masiulytei – Stapleton, solistei G. Vasiliauskienei, karsto nešėjams, visiems kalbėtojams taip gražiai iškėlusiems velionės reikšmę lietuviškame gyvenime, Moterų sekcijai už šermenų paruošimą, visiems aukojusiems Australijos Lietuvių Fondui ir Australijos lietuvių spaudai, velionės atminimui, visiems pareiškusiems mums užuojautą žodžiu ir raštu, ir visiems laidotuvių dalyviams, parodžiusiems pagarbą velionei, ir tuo būdu, suteikusiems mums paramą.

Gražina Binkevičiūtė – Oswald,
Don Oswald, Ramūnas ir Algis,
Stefanija Binkevičienė

VIETOJE GĖLIŲ
pagerbdama
A. A.
ANTANINĄ BINKEVIČIŪTĘ
GUČIUVIENĘ
10 dolerių aukoju "Mūsų Pastogei"
C. Radzevičienė, S.A.

VIETOJE GĖLIŲ
pagerbdama
A. A.
EUGENIJŲ VIŠNIAUSKA
15 dolerių aukoju "Mūsų Pastogei".
E Ditmanienė, W.A.

VIETOJE GĖLIŲ
pagerbdama
A. A.
EUGENIJŲ VIŠNIAUSKĄ
20 dolerių aukoju "Mūsų Pastogei".
M. Burneikienė, W.A.

REMKIME
AUSTRALIJOS LIETUVIŲ
FONDĄ

nes jo tikslas yra: - Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrines apraiškas AUSTRALIJOJE.

Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
44 - 50 Errol Street, North Melbourne, Vic. 3051

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:
P. O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051

Australijos Lietuvių Fondo Valdyba

† LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS †
Funerals of Distinction
17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N.S.W.
Tel. 724 5408. Veikia 24 valandas per parą.

Lietuvių Ko-operatinė Kredito Draugija
TALKA moka 15%
už terminuotus indėlius virš $20,000 ir 14% už mažesnes sumas.
Talkos įstaigos veikia Lietuvių namuose:-
Adelaide
Melbourne
Sydney

Informacija

Aukos Mūsų Pastogei

"MŪSŲ PASTOGEI" AUKOJO

A. Blažinskas	N.S.W.	$ 20
I. ir E. Veteikiai	N.S.W.	$ 5
I. Krupavičius	W.A.	$ 5
E. Ditmanienė	W.A.	$ 15
M. Burneikienė	W.A.	$ 20
K. Cieminis	S.A.	$ 10
C. Radzevičienė	S.A.	$ 10
E. R. Pankevičius	Vic.	$ 5

MELBOURNE

Melbourno teatras "Aušra" praneša, kad šių metų balandžio mėn. 15 d., šeštadienį, kviečiamas metinis narių bei mėgėjų

METINIS SUSIRINKIMAS.

Visi norintieji prisidėti prie Melbourno teatro veiklos prašomi šiame susirinkime dalyvauti. Susirinkimo pradžia 2.30 val. po pietų.

Melbourno "Aušros" teatras

CANBERROJE

Balandžio mėnesio 16 dieną, sekmadienį, 11 val. 30 min. ryte, Braddon, įvyks šv. Mišios, atnašaujamos kunigo P. Martūzo, kurių metu giedos Lietuvos Valstybinės Filharmonijos baritonas Danielius Sadauskas.

1 val. po pietų Lietuvių klube vyks koncertas. Koncerte dainuoja

DANIELIUS SADAUSKAS.

Po koncerto pietūs, paruošti pensininkų draugijos "Paguoda". Visus tautiečius kviečiame gausiai dalyvauti.

L. K. V. Sąjunga "Ramovė"

SYDNEJUJE

Balandžio 16 dieną, sekmadienį, Sydnejaus Lietuvių klube Bankstowne, organizuojama svečių, atvykusių iš Lietuvos, darbų paroda.

Tai I. Mačiulskienės rankdarbiai ir keramikos kūriniai, bei E. Bulovo originalūs, tautiniai vitražai.

Pamatyti atvežtus iš Lietuvos meno kūrinius ir juos įsigyti labai žemomis kainomis – tai retai pasitaikanti proga.

Parodą, organizuoja E. Lašaitis, kartu su Lietuvių klubu.

PERTHE

Balandžio 16 dieną, sekmadienį, po pamaldų, Lietuvių namuose, šaukiamas Apylinkės narių visuotinis susirinkimas. Prieš susirinkimą bendri pietūs. Dienotvarkėje: valdybos veiklos pranešimas, naujos valdybos rinkimai ir einamieji reikalai. Bus renkamas lietuvio mokestis už 1989 metus.

Kviečiame tautiečius skaitlingai dalyvauti.

Pertho Apylinkės valdyba

Sekanti radijo valandėlė bus balandžio 18 dieną, antradienį, 6 val. 30 min. vakaro per 6NR radijo stotį.

BRISBANĖJE

Didžiai gerbiamų dvasiškių prelato Petro Butkaus, M.B.E., kunigo dr. Petro Bačinsko ir svečio iš Lietuvos kunigo Alfonso Svarinsko, Brisbanėje, St. Marys bažnyčioje kovo 21 – 22 dienomis, vietos lietuviams buvo pravestos rekolekcijos.

Kunigo A. Svarinsko prisiminimai, kančios, vargai, ašarų ir susijaudinimo vaizdai iš dvidešimt dviejų metų tremties Sibire, giliai paveikė visus dalyvavusius rekolekcijose, pergyvenome jo kančias, širdyse jausdami Jam užuojautą, pagarbą ir meilę.

Jis klausė (su ašaromis akyse) kur yra mūsų jaunimas? Aplankydamas Australijos lietuvių kolonijas, jaunimo sutiko labai mažą skaičių. Liepė visiems rūpintis jaunimu, kuris yra mūsų Tautos idealas – Tautos ateitis. Be jų, ir jų pagalbos, mūsų Tautos gyvybė randasi pavojingoje padėtyje. Sakėsi, kad jo svajonė yra aplankyti kiek galima daugiau kraštų, sužinoti mūsų tautiečių padėti. Sekantis žingsnis grįžti atgal į tą, visiems brangų kraštą vardu – Lietuva, ir ten stoti į laisvės kovotojų gretas ir tęsti paskirtą Aukščiausiojo tarnybą.

Atsisveikinant su garbingu svečiu, Lietuvių namuose, prie kuklių vaišių, Brisbanės lietuviai, kunigui Alfonsui Svarinskui išreiškė širdingiausią padėką su linkėjimais "Ilgiausių – sveikiausių metų"!

Mikas Rudys

Lietuvos Filharmonijos solisto baritono Danieliaus Sadausko
ir Sydnėjaus choro "Daina"

koncertas

įvyksta balandžio mėnesio 23 dieną, sekmadienį, 2.30 val. p.p.
Sydnėjaus lietuvių klube, East Terrace, Bankstown
Solisto ir choro dainos.
Bilietai 5 doleriai visiems.
Jaunimui iki 14 metų veltui.
Kviečiame ir laukiame!

Choras "Daina"

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. Tel. 708 1414

SMORGASBORD

TREČIADIENIAIS nuo 6 iki 8 val. p.p.
ŠEŠTADIENIAIS nuo 1 iki 3 val. p.p.

Klubo darbo valandos:

Pirmadieniais	5 v. v.	– 10.30 v. v.
Antradieniais	klubas uždarytas	
Trečiadieniais	5 v. v.	– 10.30 v. v.
Ketvirtadieniais	5 v. v.	– 11.00 v. v.
Penktadieniais	5 v. v.	– 12.00 v. v.
Šeštadieniais	1 v. p.p.	– 1 v. nakties.
Sekmadieniais	12.30 v. p.p.	– 10.00 v. v.

Šeštadienį, gegužės mėn. 6 d., 8 val. vakaro
Kviečiame visus į metinį klubo

BALIŲ

Bilieto kaina 25 doleriai, įskaitant šiltą vakarienę, vyną ir šampaną.
Šokiai iki 1 valandos ryto.
Prašome iš anksto užsisakyti stalus klubo raštinėje.

IEŠKO

Ieškau savo brolio Jono Švitros, Adolfo sūnaus, kuris prieš išvykimą į Australiją gyveno Lazdijų apskrityje, Leipalingio vaisčiuje, Kamorūnų kaime. Jonas Švitra, Adolfo, į užsienį išvyko karo metais. Norėčiau sužinoti dabartinę brolio gyvenamąją vietą.

Mano adresas: Marytė Švitraitė-Jasinskienė
Lazdijų rajonas, Veisiejų paštas, Petroškų kaimas, Lietuva, 234560

SYDNEJAUS ANTRAS KAIMAS

Čikagos jumoro ir satyros teatro, "Antro Kaimo" veteranas, Romas Stakauskas režisuoja ir vaidina su vietiniais aktoriais tos grupės pastatyme Sydnejuje. Žanras – naujas. Linksma sekmadienio popietė užtikrinta!

Australijos premjera įvyks balandžio 16 dieną – sekmadienį, 3 val. po pietų Bankstowno lietuvių klube. Įėjimas 5 doleriai, pensininkams ir moksleiviams 3 doleriai. Pelnas skiriamas Sydnejaus Lietuvių Jaunimo Sąjungai. Bilietai parduodami prie įėjimo.

Dėl smulkesnės informacijos prašome skambinti: Daivai Labutytei-Bieri tel. 957-3691 arba Kęstui Protui 649-7314.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd. Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200
Redaktorius V. Augustinavičius Telefonas (02) 7903233 Administracijos telefonas (02) 682 - 6628
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Prenumerata metams $25 Užsienyje paprastu paštu $30 N. Zelandijoje oro paštu $40 Užsienyje oro paštu $55